

ผลประโยชน์ทับซ้อน...! ข้อต้องห้ามของผู้บริหารท้องถิ่น

นายเยี่ยม อรุณทัยวิวัฒน์ พนักงานคดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการละวาระสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีโอกาสกำหนดแนวทางหรือวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ โดยการเลือกผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่ตนให้ความไว้วางใจ เพื่อเข้ามาดูแลและพัฒนาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และในทางกลับกัน ผู้บริหารท้องถิ่นที่ประชาชนให้ความไว้วางใจเลือกเข้ามานอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถแล้ว ก็ยังต้องปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่น่าไว้วางใจแก่เขาเหล่านั้น...

ดังนั้น พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ จึงกำหนดเหตุที่ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นต้องพ้นจากตำแหน่งในเรื่อง การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ไว้ครับ..

ดังเช่นตาม มาตรา ๔๘ จตุทศ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ กำหนดไว้ว่า
นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี ต้องไม่กระทำการเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่เทศบาลนั้นเป็นคู่สัญญา หรือในกิจการที่กระทำให้แก่เทศบาลนั้น หรือที่เทศบาลนั้นจะกระทำ

หากเกิดการฝ่าฝืนยอมเป็นเหตุให้บุคคลนั้นต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๔๘ ปัญจทศวรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

คดีที่จะนำเสนอในวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุที่ทำให้ผู้บริหารท้องถิ่นต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

ซึ่งอาจเรียกเหตุนี้ว่า “ผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest)” ก็ได้เช่นครับ...

เรื่องก็มีอยู่ว่า ขณะที่นาย ก. ซึ่งเป็นนายกเทศมนตรีได้อนุมัติให้จัดซื้อน้ำดื่มยี่ห้อ A โดยวิธีตกลงราคา จำนวน ๔ ครั้ง โดยน้ำดื่มยี่ห้อดังกล่าวมีนาย ข. ซึ่งเป็นบุตรชายของนาย ก. เป็นเจ้าของ ต่อมาประธานสภาเทศบาลพร้อมด้วยสมาชิกสภาเทศบาลได้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและวินิจฉัยว่า นาย ก. มีส่วนได้เสียในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญาจัดซื้อน้ำดื่มยี่ห้อ A กับนาย ข. ซึ่งเป็นบุตรชายของตน อันเป็นการกระทำที่ต้องห้ามตามมาตรา ๔๘ จตุทศ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ อันมีผลทำให้ นาย ก. ต้องพ้นจากตำแหน่งนายกเทศมนตรี

นาย ก. จึงยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยดังกล่าวของผู้ว่าราชการจังหวัด จึงมีปัญหาว่า นาย ก. มีส่วนได้เสียในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญากับนาย ข. บุตรชาย อันเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า นาย ก. ในฐานะนายกเทศมนตรีได้ใช้อำนาจอนุมัติให้จัดซื้อน้ำดื่มยี่ห้อ A จากนาย ข. บุตรชายของตนให้แก่สำนักงานเทศบาล และเมื่อมีการจัดซื้อแล้วนาย ข. ย่อมได้รับผลประโยชน์ การอนุมัติให้จัดซื้อของนาย ก. จึงเป็นการใช้อำนาจทางปกครองที่มีส่วนได้เสียโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันอาจทำให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม นาย ก. จึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาที่เทศบาลเป็นคู่สัญญา อันเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๔๘ จตุทศ

วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบกับมาตรา ๔๘ ปัญจทศ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๒๗/๒๕๖๐)

การเป็นผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาที่หน่วยงานของตนเป็นคู่สัญญา ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็นผลประโยชน์ทับซ้อน (conflict of interest) นั้น นอกจากจะเป็นข้อห้ามสำคัญสำหรับผู้บริหารท้องถิ่นแล้ว สมาชิกของสภาท้องถิ่นเองก็ยังคงถูกจำกัดด้วยข้อห้ามเดียวกันตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๘ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ ด้วย ดังนั้น คดีนี้จึงเป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการภายใต้ความไว้วางใจของประชาชนและไม่ใช้อำนาจหน้าที่ในลักษณะที่เข้าข่ายเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงหรือทางอ้อม อันอาจทำให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ครับ ...!!!
